

Motion till riksdagen 2007/08:T447

av **Olle Thorell (s)**

Kunskapshöjande åtgärder inom förarutbildningssystemet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kunskapshöjande åtgärder inom förarutbildningssystemen.

Motivering

Vårt svenska förarutbildningssystem haltar. Kopplingarna mellan de olika delarna i systemet fungerar inte bra, vilket leder till att förarutbildningssystemet alltmer undergräver trafiksäkerheten för de unga. Dödstaten för de unga förarna, 16–24 år, har legat på samma nivå i tio års tid men tenderar nu att öka. Det är en utveckling som vi gemensamt måste bromsa och vända.

Idag uppmuntrar förarutbildningssystemet unga människor att chansa sig fram. Till Vägverkets kunskapsprov kan man anmäla sig på två sätt, antingen privat eller via en trafikskola. År 2000 anmälde trafikskolorna 67 procent av alla som skrev kunskapsprovet, förra året var siffran 38 procent, en minskning på 30 procentenheter. Det innebär att allt fler väljer bort utbildning och endast vid introduktionsutbildningen för privat övningskörning och riskutbildningen träffar professionella utbildare på vägen till körkortet.

Att allt fler väljer bort utbildning blir särskilt tydligt för de blivande mc-förarna. Ett projekt som genomförts av Trivektor under år 2006 visar att gruppen s.k. spänningssökare är underrepresenterad bland dem som vänder sig till en professionell utbildare. Det är olyckligt då det är denna grupp som är överrepresenterad i olycksstatistiken. De professionella utbildarna måste få en möjlighet att påverka alla de som ska ta mc-körkort genom att införa obligatoriska moment i körkortsutbildningen.

Ungdomarnas taktik att chansa sig fram och själva anmäla sig till prov efter prov sätter också press på den professionella utbildningen. Även trafikskolornas elever uppvisar ett vikande antal godkända prov under en följd av år.

Fel! Okänt namn på

Kräver trafikskolan en utbildning som följer kursplanens intentioner slutar eleven och gör ett privat prov. Det medför att trafikskolan ger efter för trycket och tillåter ett prov trots att kunskaperna är alltför grunda. Därigenom sjunker trafiksäkerheten även för de professionellt utbildade.

Med detta system skapas färre insiktsfulla förare som under vägen mot körkort fokuserat på att klara provet och inte fått reflektera över den dag som kommer efter provet med bl.a. mörker- och omkörning, vänstersväng, av- och påfart på motorväg och förekomst av alkohol och droger. Idag kunskapssäkrar aktörerna i förarutbildningssystemet inte dessa riskfyllda moment. Och vi kan inte klandra unga människor för att de ser kryphålen i systemet och använder dem, dvs. väljer bort utbildning om saker de vet inte kommer på proven.

Ett steg i rätt riktning är introduktionsutbildningen för privat övningskörning eller handledarutbildningen som infördes 1 januari 2006. Privata handledare och elever går tillsammans en utbildning där de lär sig planera och strukturera sin övningskörning. Handledarutbildningen tar också upp och diskuterar attitydpåverkande ämnen som hjälper handledaren och eleven att göra den privata övningskörningen säkrare och mer strukturerad. Många som övar privat vet inte riktigt vad som ingår i kursplanen, eller hur man ska öva på ett säkert och effektivt sätt. Många tar onödiga risker, därför att de inte förstår hur nybörjare bakom ratten fungerar och reagerar. Dessutom minskar kostnaden för körkortsutbildningen om de lär sig att göra rätt från början. Eftersom handledarutbildningen leder till bättre struktur och effektivitet är chanserna också stora att ungdomarna tar körkortet snabbare.

Det behövs dock fler steg för att nå ett fungerande förarutbildningssystem och en minskad olycksutveckling för de unga. Myndigheter, forskare och utbildare är överens om att utbildningsprocessen behöver sträcka sig över en relativt lång tid och att det behövs en viss struktur inledningsvis och under processen. Inom EU är trenden att införa flera faser i utbildningen till säker trafikant, detta bland annat för att uppnå egna erfarenheter och reflektionsutrymme ska vara en del i processen. Finland och Österrike är exempel på länder där eleven ska återkomma för kompletterande utbildning innan körkortet blir permanent.

Stockholm den 3 oktober 2007

Olle Thorell (s)